

ŠEIMOS VALANDA

Diskusijos klausimas

Ar turėtų valdžia įvesti šeimos valandą nepilnamečiams?

Pamokos planas

- Suprasti jaunimo dalyvavimo demokratinuose procesuose svarbą.
- Suprasti kodėl kai kurios demokratinės šalys įvedė šeimos valandą.
- Analizuoti priežastis, paremiančias ir prieštaraujančias šeimos valandos įvedimą nepilnamečiams
- Surasti teiginius su kuriais kiti grupės nariai sutinka ar prieštarauja
- Nuspręsti individualiai ir grupėje ar valdžia turėtų įvesti šeimos valandą nepilnamečiams
- Įvertinti diskusijos svarbą demokratijai.

Medžiaga

- Pamokos metodika
- Padalomoji medžiaga 1—deliberacijos orientyrai
- Padalomoji medžiaga 2—užduotys
- Padalomoji medžiaga 3—moksleivių apmąstymai
- Šeimos valanda—skaitymo tekstas
- Šeimos valanda —šaltiniai
- Šeimos valanda —argumentai už ir prieš

ŠEIMOS VALANDA – MEDŽIAGA DISKUSIJAI

1 Demokratija remiasi idėja, kad visi piliečiai yra lygūs prieš įstatymą. Kiekvienas pilietis per
2 rinkimus turi tik vieną balsą, kurį gali atiduoti kandidatui. Kai piliečiai kaltinami nusikaltimu ar
3 galvoja, kad jų teisės buvo pažeistos, jie tikisi vienodo atstovavimo teismuose, nepaisant jų
4 turtinės padėties, religinių ar ateistinių, politinių įsitikinimų.

5 Kiekviena demokratinė visuomenė turi stengtis suteikti vienodą apsaugą savo piliečiams.
6 Jaunimas- vaikai ir paaugliai yra svarbiausia kiekvienos tautos dalis. Jie yra visuomenės taisyklių
7 objektas, tačiau dėl savo amžiaus skirtingai vertinami prieš įstatymą. Jie negali balsuoti, neturi
8 daugelio vyresnių piliečių privilegijų ir pareigų. Vietoj to, leidžiami įstatymai, apsaugantys
9 jaunimą. Vienas šių įstatymų yra šeimos valanda.

Šeimos valanda – apsauga ar bausmė?

10 Šeimos valandos įstatymas draudžia jauniems žmonėms, paprastai jaunesniems nei 16 ar
11 17 metų, pasirodyti gatvėse tam tikru paros metu, paprastai tarp 23.00 ir 4:00. Šis įstatymas yra
12 “statuso teisinio pažeidimo” dalis. Sąvoka ‘statuso teisinis pažeidimas’ reiškia, kad tam tikras
13 veiksmas laikomas neteisėtu, jei jį atlieka nepilnametis, tačiau teisėtu, jei jį atlieka suaugęs
14 žmogus. Priklausomai nuo šalies, galima būtų pateikti tokius pavyzdžius, kaip rūkymas ar
15 alkoholio vartojimas viešoje vietoje, pabėgimas iš namų ar pabėgimas iš pamokų.

16 JAV yra dabartinė šeimos valandos įstatymo leidimo ir vykdymo lyderė. Paprastai ši
17 įstatymą priima ir vykdo valstijos ar vietinė valdžia. 1990aisiais tūkstančiai Amerikos miestų ir
18 miestelių, tarp jų trys ketvirtadaliai miestų su daugiau nei 100,000 gyventojų, priėmė šeimos
19 valandos įstatymą. Iš dalies tai buvo atsakas į didėjantį jaunimo nusikalstamumą JAV tarp 1988

20 - 1992 metų. Per tuos ketverius metus paauglių žmogžudystės padidėjo 55 procentais.

21 Išprievartavimų skaičius padidėjo 27 procentais, o užpuolimų sunkinančiomis aplinkybėmis -
22 net 80 procentų. Jaunesni nei 16 metų amžiaus paaugliai buvo atsakingi už 62 procentus
23 smurtinių nepilnamečių nusikaltimų. Statistika taipogi parodė, kad paaugliai buvo ir dažniausi
24 nepilnamečių smurto taikiniai. Šeimos valandos įstatymu, priimtu 1990aisiais, buvo siekiama
25 sumažinti nepilnamečių nusikalstamumą ir apsaugoti jaunimą

26 Europos demokratinės šalys priėmė skirtingus šeimos valandos įstatymo variantus.

27 Pavyzdžiui, Didžiojoje Britanijoje 1998 metais priimtas įstatymas leido vietinėms taryboms
28 įvesti šeimos valandą vaikams iki 10 metų amžiaus. Škotų programa įpareigoja policijos
29 pareigūnus sustabdyti jaunos žmonės gatvėje naktį ir nukreipti juos į vietinės tarybos įsteigtus
30 klubus, kuriuose organizuojama jaunimo veikla. Serbija svarstė karinės komendanto valandos,
31 kuriai turėtų paklusti tik jaunimas, pratęsimą. Šeimos valanda įvesta ir Australijoje. Perto mieste
32 Australijos įstatymų leidėjai neseniai įvedė šeimos valandą metams. Jų nuomone, šeimos
33 valanda sumažino nusikaltimų skaičių ir antisocialinį elgesį.

34 Amerikos pilietinių teisių sąjunga (sutrumpintai ACLU) metė iššūkį šeimos valandos
35 įstatymams. Sąjungos teisininkai įrodinėja, kad šeimos valandos įstatymas pažeidžia jaunų
36 amerikiečių konstitucines teises - teisę į žodžio laisvę, taikaus susibūrimo laisvę, asmens
37 apsaugos nuo nepagrįsto sulaikymo laisvę, nešališko elgesio pagal įstatymą laisvę, teisę keliauti.

38 Nestebėtina, kad skirtingi iššūkiai vietiniams šeimos valandos įstatymams davė skirtingus
39 rezultatus. Federalinis teismas paskelbė, kad šeimos valandos įstatymas Dalase, Teksaso
40 valstijoje buvo antikonstitucinis. Miestas apskundė šį nutarimą aukštesniajam teismui ir šis
41 teismas nusprendė, kad Dalaso šeimos valandos įstatymas buvo konstitucinis, nes padėjo
42 sumažinti nepilnamečių nusikalstamumą ir aukų skaičių. Aukštesnysis teismas tvirtino, kad tam
43 tikros išimtys šeimos valandos įstatyme suteikė jauniems žmonėms ir jų tėvams pakankamai
44 judėjimo laisvės draudžiamomis valandomis. Daugelis kitų bendruomenių pasekė Dalaso

45 pavyzdžiu ir įvedė šeimos valandą. Tačiau 2001 metais šeimos valandos įstatymui buvo
46 pasipriešinta Aliaskoje, Nju Džersyje, Niujorke ir kitur, nustatius, kad šeimos valanda pažeidžia
47 jaunų žmonių ir jų tėvų konstitucines teises.

Pusiausvyros tarp teisių ir saugumo išlaikymas

48 Daugelis ginčų dėl šeimos valandos nukreipti į:

49 (1) jaunimo ir visuomenės saugumą;

50 (2) jaunimo ir suaugusiųjų teises.

51 **1. Jaunimo ir visuomenės saugumas.** Šalininkai teigia, kad šeimos valanda gali apsaugoti
52 pažeidžiamus vaikus. Jų nuomone, daugelis suaugusiųjų yra atsakingi tėvai, bet jie negali
53 prižiūrėti savo vaikų, galinčių tapti gatvės nusikaltimų ir nelaimingų atsitikimų aukomis. Šeimos
54 valandos įstatymas apsaugos neprižiūrimus vaikus ir padės tėvams pripažinti savo atsakomybę.
55 Šalininkai taip pat tvirtina, kad šeimos valanda gali mesti iššūkį neigiamam jaunimo požiūriui į
56 įstatymus, nes kai kuriems nepilnamečiams patrauklus įstatymų ignoravimas, o narystė gaujoje
57 yra statuso simbolis. Šeimos valanda paskatina jaunus žmones praleisti daugiau laiko su savo
58 šeimomis, pavyzdžiui, sportuojant ar lankantis jaunimo klubuose.

59 Šeimos valandos įstatymo oponentai įrodo, kad šeimos valanda apriboja tėvų teises
60 auklėti vaikus savo nuožiūra. Reikalavimas suaugusiems lydėti savo vaikus į renginius yra
61 neprotingas ir žalingas, mat, daugelis suaugusiųjų mano, kad nereikia lydėti vaikų į užsiėmimus
62 arba jie negali nuvežti savo vaikų.

63 Šeimos valandos šalininkai tiki, kad šis įstatymas numato teisingas ir teigiamas priemones
64 nepilnamečių smurtui sumažinti. Nepilnamečių nusikalstamumas yra rimta problema, dažnai
65 susijusi su narkotikais ir smurtu. Gaujos gali terorizuoti bendruomenes ir sukurti socialines
66 nuotaikas, kuriose nusikalstami veiksmai tampa norma. Šeimos valandos įstatymas sprendžia
67 šias problemas, apsaugodamas jaunus žmones nuo gatvės įtakos ir užkirsdamas kelią

68 susirinkimams tamsiu paros metu.

69 Įstatymo priešininkų neįtikino, kad tokios programos pasiteisina. Jie remiasi tyrimais,
70 parodančiais, kad tiesioginis ryšys tarp nepilnamečių nusikaltimo lygio ir šeimos valandos
71 įstatymo vykdymo neegzistuoja. Vietoj to, šie tyrinėjimai parodė, kad kiti veiksniai (pavyzdžiui,
72 ekonominiai pasikeitimai ar gyventojų pasikeitimas) turi daugiau įtakos jaunimo
73 nusikalstamumui nei šeimos valanda. Be to, šie tyrimai atskleidė, kad daugelis nepilnamečių
74 nusikaltimų įvykdomi tarp 15.00 ir 20.00 – nuo tada, kai moksleiviai pabaigia pamokas
75 mokykloje ir prieš tai, kai dirbantys tėvai grįžta namo – o ne tamsiuoju laikotarpiu.

76 Šeimos valandos šalininkai teigia, kad šis įstatymas gali paremti nulinės tolerancijos
77 teisėtvarkos palaikymą. Ši strategija paremta teorija, kad nežymūs nusikaltimai tokie kaip
78 užrašai ir piešiniai ant sienų (graffiti), langų daužymas, prekyba narkotikais - visi įprasti
79 nepilnamečių nusižengimai - gali paskatinti įstatymų nepaisančios aplinkos, kurioje tarpsta daug
80 rimtesni nusikaltimai, vystymąsi.

81 Oponentai sako, kad šeimos valandos įvedimas gali paversti įstatymams paklūstančius
82 jaunus žmones nusikaltėliais. Jie pažymi, kad kur kas didesnis skaičius vaikų kaltinamas šeimos
83 valandos įstatymo pažeidimais nei kuriuo nors kitu nusižengimu. JAV bendruomenių statistikos
84 duomenimis policija suima daugiau spalvotųjų jaunuolių už šeimos valandos pažeidimus.
85 Šeimos valanda labiau paliečia neturtinguosius, nes jaunimas neturtingųjų rajonuose turi mažiau
86 vietų saugiams žaidimams ar pasivaikščiojimams, todėl jie pasirenka gatvę. Slegiami teistumo
87 naštos, daugelis šių jaunų žmonių peržengia psichologinę ribą, suvokdami save kaip
88 nusikaltėlius. Žinios apie teistumą sumažina jaunimo galimybes gauti darbą ir žlugdo jų ateitį.
89 Šeimos valandos įstatymo vykdymas gali pabloginti policijos ir jaunimo santykius.

90 **2. Jaunimo ir suaugusiųjų teisės.** Šeimos valandos priešininkų teigimu tokia politika pažeidžia
91 jaunų žmonių asmenines teises ir laisves. Vaikai turi judėjimo ir susirinkimų laisvę. Šeimos
92 valanda pažeidžia šias laisves. Jauni žmonės, ypač paaugliai, turi teisėtą priešasčių išeiti iš

93 namų be suaugusiųjų vakare. Daug jaunuolių po pamokų eina į darbą. Kiti dalyvauja tam tikroje
94 veikloje - grupės, bažnyčios, jaunimo klubų ar sporto. Jauni piliečiai neišmoksta būti
95 atsakingais, jei neturi galimybių veikti atsakingai.

96 Šeimos valandos oponentai taipogi pažymi, kad toks įstatymas traktuoja visus jaunus
97 žmones kaip galimus įstatymų pažeidėjus. Tuo tarpu kai tik 0,2 % jaunimo Amerikoje įvykdo
98 rimtus nusikaltimus, šeimos valanda apriboja likusius 99,8 % jaunų žmonių, siekiančių
99 įsitraukti į teisėtą veiklą naktinėmis valandomis. Dar daugiau, šeimos valandos įstatymas
100 diskriminuoja jaunimą dėl jo amžiaus, nepaisydamas to fakto, kad jauni žmonės įvykdo
101 mažiau nusikaltimų nei suaugę.

102 Šeimos valandos šalininkai pritaria, kad tokios programos sulaiko įstatymams
103 paklūstančią daugumą nuo gatvės įtakos. Tačiau jie vertina šį apribojimą kaip apsaugą ir
104 pranašumą. Šeimos valanda apsaugo įstatymus gerbiančius jaunuolius nuo įstatymus laužančių
105 nepilnamečių, suteikdama pranašumą policijai, kuri sukonzentruoja visas savo pastangas į tą
106 nedidelį procentą įstatymą laužančių jaunuolių.

107 Išlaikyti pusiausvyrą tarp teisių ir jaunimo bei suaugusiųjų saugumo poreikių tebėra
108 sunku.

ŠEIMOS VALANDA — ŠALTINIAI

- Bilchik, Shay, “Curfew: An Answer to Juvenile Delinquency and Victimization,” *Juvenile Justice Bulletin* (Washington, DC: U.S. Department of Justice, Office of Juvenile Justice and Delinquency Prevention, April 1996).
- Budd, Jordan C., “Juvenile Curfews: The Rights of Minors vs. the Rhetoric of Public Safety,” *Human Rights* (Washington, DC: American Bar Association, 2004), <http://www.abanet.org/irr/hr/fall99humanrights/budd.html>.
- “Child Curfews,” *Database: The Online Debate Topic Database* (New York: International Debate Education Association, 2001), <http://www.debatbase.org/details.asp?topicID=114>.
- “Coming of Age in America,” *Bill of Rights in Action* (Los Angeles: Constitutional Rights Foundation, May 1982), Vol.16:2.
- “Curfews and Local Government,” *The Challenge of Violence* (Los Angeles: Constitutional Rights Foundation, 1997).
- “Curfews: A National Debate” (Portland, OR: American Civil Liberties Union of Oregon, 2001), <http://www.aclu-or.org/issues/curfews/studentcurfew1.html>.
- “Local Child Curfews Guidance Document” (London: British Home Office, 2003), <http://www.crimereduction.gov.uk/youth18.htm>.
- Ruefle, W., and K.M. Reynolds, “Keep Them at Home: Juvenile Curfew Ordinances in 200 American Cities,” *American Journal of Police* (1996).
- Shepherd, Robert E., Jr., “The Proliferation of Juvenile Curfews,” *Juvenile Justice Articles* (Washington, DC: American Bar Association, 2004), <http://www.abanet.org/crimjust/juvjus/cjcurfew.html>.
- “A Status Report on Youth Curfews in America’s Cities” (Washington, DC: The United States Conference of Mayors, 1997), <http://www.usmayors.org/USCM/news/publications/curfew.htm>.

ŠEIMOS VALANDA

Diskusijos klausimas

Ar turėtų valdžia įvesti šeimos valandą nepilnamečiams?

Argumentai už:

1. Šeimos valandos įstatymas, sulaikydamas jaunas žmones namuose, padeda išspręsti tokias svarbias paauglių problemas kaip piktnaudžiavimas narkotikais, smurtas, gaujos veiksmai.
2. Šeimos valandos įstatymas padeda tėvams suprasti ir prisiimti savo vaikų priežiūros atsakomybę bei apsaugo pažeidžiamus vaikus, galinčius tapti jaunuolių ar suaugusiųjų smurto aukomis.
3. Šeimos valandos įstatymas padės sukurti saugesnę bendruomenę, sustabdydamas nepilnamečių smulkius nusikaltimus ir sukliudydamas nusikaltėliams pereiti prie sunkesnių teisės pažeidimų.
4. Šeimos valandos įstatymas gali atimti norą jaunimui ignoruoti įstatymus ir priklausyti gaujoms.
5. Šeimos valandos įstatymas sulaiko įstatymams paklūstančią daugumą nuo gatvės įtakos, leidžia policijai nukreipti visą dėmesį į rimtus įstatymų laužytojus.

ŠEIMOS VALANDA

Diskusijos klausimas

Ar turėtų valdžia įvesti šeimos valandą nepilnamečiams?

Argumentai prieš

1. Tyrimai rodo, kad nėra tiesioginio ryšio tarp šeimos valandos ir sumažėjusio nepilnamečių nusikalstamumo. Iš tikrųjų dauguma nepilnamečių nusikalsta dienos metu, po pamokų, dar neprasidėjus šeimos valandai.
2. Šeimos valanda pažeidžia jaunimo asmenines teises ir laisves, pavyzdžiui susibūrimo laisvę ir teisę keliauti. Šis įstatymas taip pat pažeidžia tėvų teises auginti savo vaiką taip kaip jie nori.
3. Daug jaunų žmonių turi teisėtas priežastis nepaisyti šio įstatymo- jie pusę dienos dirba ar dalyvauja prižiūrime socialinėje bei meno veikloje, sporto programose. Be to, neprotinga tikėtis, kad visi tėvai turėtų galimybes nuvežti savo vaikus į vakarinius užsiėmimus.
4. Šeimos valandos įstatymas neatsižvelgia į jaunas žmones, gyvenančius rajonuose, kur yra mažiau pramogų ar pasilinksminimų vietų. JAV bendruomenių statistikos duomenimis policija suima daugiau spalvotųjų jaunuolių už šeimos valandos pažeidimus. Šeimos valandos įstatymo vykdymas gali pabloginti policijos ir jaunimo santykius.
5. Šeimos valandos įstatymas traktuoja visus jaunas žmones kaip galimus įstatymų pažeidėjus. Besaikiai suėmimai papildo nepilnamečių nusikaltėlių, kurių ateities planus žlugdo žinios apie teistumą, gretas.